

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2838

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 maart 2022

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de opvangsituatie bij het COA. Zoals op 17 maart jl.¹ ook met uw Kamer is gedeeld, ervaart het COA een oplopend tekort voor de opvang van asielzoekers die niet afkomstig zijn uit Oekraïne. Dit tekort is de afgelopen periode met name zichtbaar geworden in aanmeldcentrum Ter Apel en dan vooral in de nachtopvang. Door een gebrek aan opvangplekken in het land, lukt het COA onvoldoende om asielzoekers uit andere landen dan Oekraïne vanuit Ter Apel door te plaatsen naar andere locaties en verblijven teveel asielzoekers op het terrein van het aanmeldcentrum. De leefbaarheid en veiligheid voor asielzoekers, medewerkers en inwoners van Ter Apel is nu dusdanig dat de voorzitter van de veiligheidsregio Groningen op 26 maart jl. een bijstandsverzoek heeft gedaan aan de Minister van Justitie en Veiligheid op grond van artikel 51 van de Wet veiligheidsregio's.

In deze brief ga ik nader in op het gesprek dat ik gisteravond over dit bijstandsverzoek had, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, met de voorzitters van de veiligheidsregio's in het Veiligheidsberaad.

In Nederland willen we iedereen die vlucht voor oorlog of geweld goed kunnen opvangen. Hier hoort bij dat er voor iedereen een bed is in een goede opvanglocatie. Tevens betekent dit dat in heel Nederland bijdragen worden geleverd ten aanzien van de asielopvang en dat deze opgave niet geconcentreerd in enkele gemeenten plaatsvindt, maar dat de inzet gespreid over het land gebeurt. Dat geldt in het bijzonder voor aanmeldlocaties en andere bijzondere opvangvoorzieningen, zoals de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Ook voor medewerkers uit de migratieketen en omwonenden van asielzoekerscentra is het van belang om in een veilige omgeving te wonen

¹ Zie Kamerstuk 19 637, nr. 2834.

en te werken. De situatie in aanmeldcentrum Ter Apel is op dit moment echter anders. Samen met het COA, gemeenten, veiligheidsregio's en andere betrokken partijen zoals Defensie, het Rijksvastgoedbedrijf en het Rode Kruis werk ik er hard aan om deze zeer onwenselijke situatie te veranderen.

Sinds eind augustus 2021 heeft deze gezamenlijke inspanning geresulteerd in de realisatie van ruim 14.000 nieuwe opvangplekken, waarvan een deel inmiddels ook weer is gesloten. Het gaat hierbij veelal om tijdelijke locaties en het is de verwachting dat ook de komende periode een aantal locaties zal sluiten. Daarbij blijft de instroom van nieuwe asielzoekers en nareizigers in het kader van gezinshereniging fors en blijft de uitstroom van vergunninghouders naar huisvesting in gemeenten, ondanks veel inspanningen, achter. Dit alles leidt ertoe dat de druk op de asielopvang van het COA toeneemt.

Gezien de extreme druk op aanmeldcentrum Ter Apel en de beperkte mogelijkheid om asielzoekers door te plaatsen naar andere locaties, is de afgelopen periode met veel gemeenten en veiligheidsregio's contact geweest over de mogelijkheid om (extra) asielzoekers op te vangen. In de gemeenten Haarlemmermeer, Amsterdam, Groningen en Utrecht heeft dit al gezorgd voor extra opvangplekken. Ik heb grote waardering voor de extra stap die deze gemeenten hebben gezet bovenop die gemeenten die zich nu reeds sterk maken voor opvang. Daarnaast is afgelopen weekend uit humanitair oogpunt bij de nachtopvang in Ter Apel een tijdelijk extra paviljoen geplaatst, zodat er meer ruimte is voor asielzoekers om te eten en te drinken. De toezegging is er om dit paviljoen eind deze week verwijderd te hebben, in een situatie waarin de druk op het aanmeldcentrum weer is verlicht. Ik ben de gemeente Westerwolde erkentelijk voor deze voortdurende steun, in de wetenschap dat we uiteindelijk voor dezelfde aanpak staan: een aanpak waarin door heel Nederland gemeenten bijdragen aan het realiseren van de opvangopgave.

Gezien deze zeer ongewenste acute noodsituatie heb ik gisteravond met het Veiligheidsberaad gesproken over maatregelen om aanmeldcentrum Ter Apel op de korte termijn te ontlasten en over maatregelen die structureel kunnen bijdragen om een dergelijke situatie in de toekomst te voorkomen.

Met de voorzitters van de veiligheidsregio's heb ik gesproken over de mogelijkheid om samen met de burgemeesters in hun veiligheidsregio deze week ruimte te maken voor de opvang van asielzoekers. Een aanzienlijk deel van de aanwezige voorzitters heeft aangegeven hiertoe bereid te zijn. Hiermee gaat het COA op korte termijn aan de slag, zodat aanmeldcentrum Ter Apel nog deze week kan worden ontlast.

Daarnaast heb ik in het Veiligheidsberaad aangekondigd dat het COA de komende dagen tussen de nul en twintig vergunninghouders per gemeente in hotels of accommodaties zal gaan plaatsen. COA geeft daarbij de eerste plaatsing vorm, en blijft – zoals gebruikelijk – werken aan een warme overdracht. Het gaat hier om vergunninghouders die gekoppeld zijn aan de gemeente waar ze zullen worden opgevangen in hotels of (bestaande) accommodaties. Het aantal vergunninghouders dat per gemeente zal worden ondergebracht, houdt rekening met de grootte van de gemeente en met de realisatie van de taakstelling vergunninghouders door de gemeente. Voor deze maatregel is gekozen, omdat ongeveer een derde van de bewoners van het COA vergunninghouder is (13.100 personen), daarvan verblijft ongeveer de helft langer dan de overeengekomen veertien weken na vergunningverlening bij het COA. Aan de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie (LRT) was overeenge-

komen dat gemeenten in de eerste helft van het jaar de taakstelling zouden realiseren en de achterstand volledig zouden wegwerken. Vooral nog zien we hierop wel veel inspanningen, maar de taakstelling en inloop van de bestaande achterstand worden nog niet gerealiseerd. Het aantal vergunninghouders dat bij het COA verblijft neemt op dit moment slechts toe. Het is daarom van groot belang dat alle gemeenten achterstanden op de taakstelling vergunninghouders zo spoedig mogelijk in lopen. Aan de LRT bespreek ik welke aanvullende maatregelen kunnen worden genomen om dit voor elkaar te krijgen.

Tot slot is de wens geuit voor een meer dwingend instrumentarium ten aanzien van de opvang van asielzoekers. In dat licht onderzoekt het kabinet de mogelijkheid hiertoe in aanvulling op de huidige politiek-bestuurlijke samenwerking. Dit zit dan op de opvang van asielzoekers en de samenhangende agenda die daarvoor is vormgegeven; zoals ten aanzien van het creëren van gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties en bijzondere opvangmodaliteiten. Het gaat hierbij om een uiterst redmiddel, dat alleen zal worden ingezet als de situatie daartoe noopt. Deze maatregel zal niet voor de zeer korte termijn voor verlichting in aanmeldcentrum Ter Apel zorgen. Ik vind het echter van belang om naast bovengenoemde maatregelen die acuut voor verlichting zullen zorgen, ook maatregelen uit te werken die ervoor zorgen dat een dergelijke situatie in de toekomst voorkomen kan worden.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg